

SCENARIUSZ LEKCJI WYCHOWAWCZEJ DLA SZKOŁY PONADGIMNAZJALNEJ

Czynnikami mogącym mieć poważny wpływ na życie człowieka i jego relacje z innymi jest to, jak widzi on siebie i jak sam siebie ocenia. Od tego w dużym stopniu zależy, jak traktuje siebie i innych ludzi. Znajomość cech temperamentu i charakteru może ułatwić kontakty z innymi ludźmi, pozwolić na większą samoakceptację.

Muszę przyznać, że tematyka ta spotkała się z dużym zainteresowaniem moich uczniów. Szczegółowy konspekt takiej lekcji zamieszczam poniżej.

Będzie dla mnie bardzo satysfakcjonujące, jeśli stanie się inspiracją dla innych nauczycieli do przeprowadzenia takich lekcji w swojej pracy wychowawczej.

Temat: Jaki jest twój temperament i charakter?

Cele ogólne:

zapoznanie uczniów z pojęciem temperamentu, charakteru
przedstawienie cech różnych temperamentów
kształtowanie umiejętności rozpoznawania zachowań wynikających z charakteru
i temperamentu

Cele operacyjne:

uczeń:

odróżnia cechy swojego temperamentu od cech charakteru
analizuje swoje zachowania i innych osób w życiu codziennym,
komunikuje się z kolegami,
wnioskuje na temat korzyści wynikających ze znajomości siebie i innych.

Metody aktywizujące:

inscenizacja,
dyskusja panelowa.

Pomoce:

ankiety
rzutnik folii, foliogramy,
kserokopie ćwiczeń.

TOK LEKCJI

Część lekcji	Czynności nauczyciela	Czynności uczniów
wstępna 3 min	<ul style="list-style-type: none"> - sprawdza obecność, - formułuje temat zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> - wyciszenie się,
główna 30 min	<ul style="list-style-type: none"> - rozdaje ankiety i udziela instrukcji odnośnie jej wypełnienia (załącznik nr 1 i nr 2) - objaśnia, jak zinterpretować wyniki ankiet - przeprowadza bardzo krótki wykład dotyczący temperamentów i charakteru (załącznik nr 3) - prowadzi z uczniami rozmowę na temat wyników (czy są zaskoczeni wynikami, jaki wpływ na ich charakter ma temperament, a jaki wychowanie itp.) - dzieli klasę na 4 grupy - rozdaje kserokopie ćwiczeń (załącznik nr 4) 	<ul style="list-style-type: none"> - wypełniają ankiety - podsumowują swoje wyniki, uzupełniają diagram - zastanawiają się nad cechami swojego temperamentu, rolą wychowania i pracy nad sobą w kształtowaniu charakteru - zajmują miejsca w grupach - dyskutują, przygotowują scenki - wybrana osoba z grupy przedstawia wyniki pracy w grupie (ew. scenki)
końcowa 5-7min	<ul style="list-style-type: none"> - rozdaje kserokopie – „Dekalog pozytywnego myślenia” (załącznik nr 5) - uczestniczy w dyskusji podsumowującej, ocenia stopień realizacji zamierzonych celów. 	<ul style="list-style-type: none"> - wybrani uczniowie głośno odczytują rady, krótko wypowiadają się na temat, co dała im ta lekcja

Załącznik 1

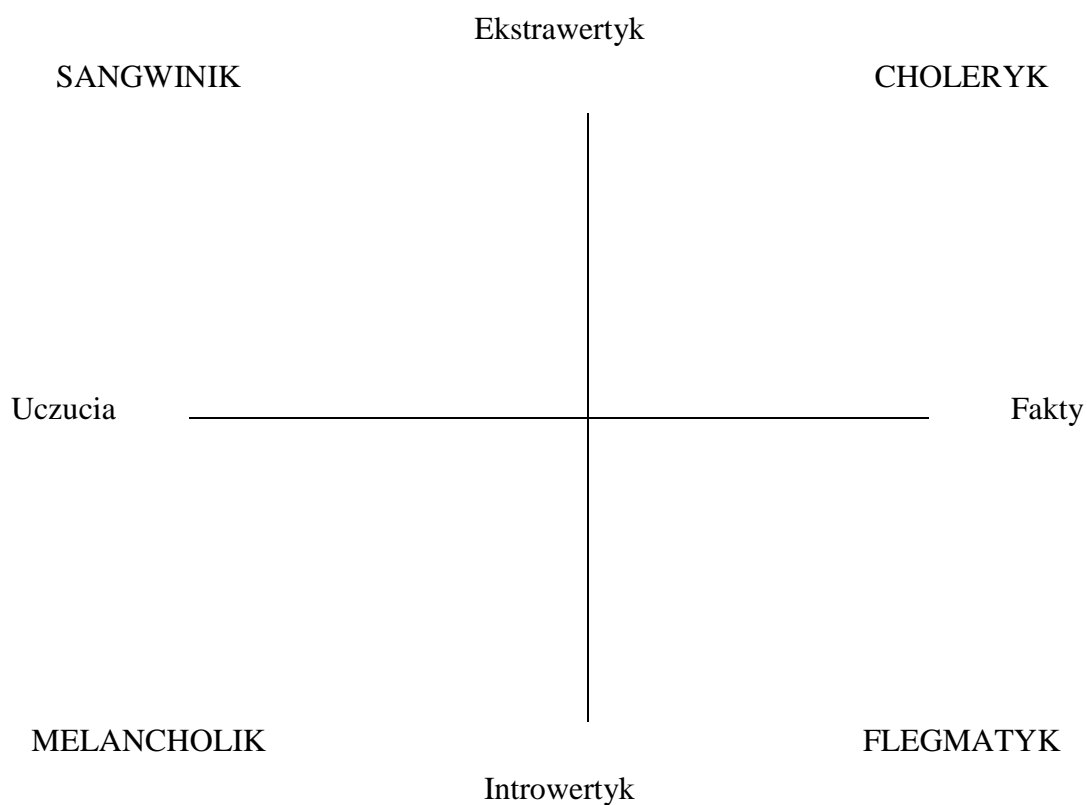
- entuzjastyczny, szczery- otwarty, lubi przebywać z ludźmi, nawiązywać kontakty- żyje teraźniejszością, łatwo przebacza i zapomina nieprzyjemne fakty- ma wiele pomysłów, reaguje gwałtownie, emocjonalnie- chętnie angażuje się do nowych działań, „zapala się”- zainteresowany otoczeniem, wydarzeniami- przyjazny, dzieli radości i smutki przyjaciół- dusza towarzystwa- niespokojny, podatny na wpływy- niestały w uczuciach, obietnicach, nie można na nim polegać- chaotyczny, zapomina o zobowiązaniach- mówi prędzej niż myśli, potem tego żałuje, przesadza- trudno mu zakończyć rozpoczęte dzieło, szybko „gaśnie”, zniechęca się- potrzebuje stałych bodźców do pracy, niedyscyplinowany- łatwo zapomina o ludziach, gdy znikną z jego pola widzenia- lubi mówić o sobie, być w centrum uwagi, głośny, czasem krzykliwy	- zdyscyplinowany wewnętrznie- wytrwały w realizacji podjętych działań, konsekwentny- lubi działać w sposób planowy, przemyślany- praktyczny, ocenia wszystko miarą przydatności, sensowności- posiada zmysł organizacyjny- szybko chwytą problem i łatwo znajduje jego rozwiązanie, nawet pozornie nieprawdopodobne- ma pewność, że sprosta trudnościom- szybki, odważny, zdecydowany w działaniu- ma pionierskiego ducha – lubi przecierać nowe szlaki- samowystarczalny, dogmatyczny, uparty- gubi się w szczegółach przy organizowaniu przedsięwzięć- mało uczuciowy, niewspółczujący, niewrażliwy- podejmuje decyzja za siebie i za innych- nie chce przyznać się do popełnionych błędów, choć ich żałuje, niełatwo też wybacza innym- sukcesy napawają go dumą (czasem arogancją)- posługuje się innymi w realizacji swych planów
- ma bogatą, uczuciową, artystyczną naturę- perfekcjonista dążący do coraz większej doskonałości, esteta- głęboko analizuje zjawiska i sytuacje- wierny przyjaciel, chętnie poświęcający się dla dobra innych- łatwo widzi swoje ograniczenia i podejmuje zadania odpowiednio do nich, obowiązkowy- lubi pozostawać w cieniu wydarzeń- myśli wyraża w sposób ścisły, sprecyzowany- egocentryczny, bada siebie- analizuje stan swego umysłu, czyny, co paraliżuje jego wolę i energię, analizując zaś swój organizm łatwo staje się hipochondrykiem- nastrojowy, z przewagą nastrojów ponurych- skłonny do zemsty, choć zwykle jej nie realizuje- trudno mu podejmować decyzje- podejrzliwy, łatwo go obrazić- chętnie ucieka od rzeczywistości w marzenia- skłonny do zajmowania postaw obojętnych, niechętnie wyraża opinie- pozytywnie ocenia jedynie najwyższe wartości ludzi, przez co łatwo niszczy związki, w jakie wchodzi	- spokojny, opanowany- ma dobrą wyobraźnię – potrafi dobrze zobrazować i wyrazić sytuację- dobry doradca i słuchacz – nie identyfikuje się z innymi- wyraża jedynie przemyślane opinie- wierny, uczciwy przyjaciel- dobrze sprawdza się w trudnych warunkach życiowych- lubi dokładność, choć nie jest perfekcjonistą- można na nim polegać, konsekwentny i wytrwały- nie lubi konfliktów i nie lubi ich rozwiązywać- najchętniej rozmawia o bieżących sprawach- tłumia uczucia, zamknięty- niechętnie angażuje się w przedsięwzięcia lub angażuje połowicznie, często uważa, że ma lepszy pomysł, lecz zwykle go jednak nie przedstawia lub przedstawia po czasie- uparty, trudno przebacza i trudno zapomina- skłonny do powolności, lenistwa- chętniej obserwator, niż uczestnik życia – wygodnicki- potrafi swym ostrym humorem ośmieszać osoby, które „mu podpadną”

Załącznik nr 2

Instrukcja do ankiety

1. Przypomnij sobie swoje zachowania w różnych sytuacjach i zaznacz cechy, które identyfikujesz jako swoje.
2. Zaznaczaj te cechy i zachowania, które przychodzą Ci z łatwością (spontanicznie), a nie są wynikiem pewnej pracy.
3. Oblicz, ile cech zaznaczyłeś w każdej rubryce.

Interpretacja wyników:

Załącznik nr 3.

Krótki wykład (w całości umieszczony na foliogramach)

To, czy jesteśmy otwarci na świat, skierowani na uczucia, czy na fakty, zależy w pewnej mierze od naszego temperamentu.

TEMPERAMENT to istotny czynnik naszej osobowości, układ najbardziej stałych cech psychicznych danej jednostki (szybkość i siła reakcji, aktywność, ruchliwość, podatność na zmęczenie, odporność na stres, stałość emocjonalna, wrażliwość zmysłowa i emocjonalna) wpływających na zachowanie [„Słownik psychologiczny”].

Można powiedzieć, że temperament jest nam przekazywany genetycznie, jest więc mieszanką cech, które dziedziczymy po przodkach. W zasadzie temperament jest niezmienny, lecz z biegiem czasu niektóre cechy mogą się wyostreć lub łagodnieć.

Teorię o istnieniu temperamentów wprowadził HIPOKRATES (V – IV w p.n.e.). Zaproponowane przez niego nazwy temperamentów przyjęły się i obowiązują do dziś. Wykaz cech, typowych dla każdego temperamentu znajduje się w ankiecie.

Nikt z nas nie jest przedstawicielem tylko jednego typu temperamentu. Jednak u większości ludzi można wyróżnić temperament dominujący. Z reguły sangwinik i choleryk są ekstrawertykami, a flegmatyk i melancholik to introwertycy. Sangwinik i melancholik odbierają rzeczywistość przez pryzmat uczuć, zaś choleryk i flegmatyk przez pryzmat faktów. Sangwinik nadaje rozpęd, choleryk ma wizję celu i wytrwałość potrzebną do jego osiągnięcia, flegmatyk przewiduje i wie jak pokonać przeszkody, a melancholik perfekcyjnie i z pełnym poświęceniem wykonuje powierzone mu zadania.

Znajomość własnego temperamentu, cech, jakie się z nim wiążą ma duże znaczenie dla właściwego patrzenia na siebie, zrozumienia własnego postępowania, przydaje się w pracach w zespołach, w przyjaźni i małżeństwie.

Wychowanie, szkoła, organizacje i materialne warunki życia wzmagają lub osłabiają niektóre cechy temperamentu czyli kształtują nasz charakter.

CHARAKTER to względnie trwałe właściwości postępowania człowieka, w których wyraża się jego stosunek do innych ludzi, samego siebie, do własnego działania [„Słownik psychologiczny”].

Charakter jest częścią osobowości, „wychowanym temperamentem”. Poprzez pracę nad sobą można wzmocnić dobre lub osłabić złe cechy temperamentu (np. bałaganiarstwo u sangwinika).

Załącznik nr 4.

Ćwiczenia do pracy w grupach (każda grupa otrzymuje kartkę z ćwiczeniem).

1. Jakie przeszkody mogą spotkać w swojej relacji sangwinik i flegmatyk? Przygotuj krótką scenkę.
2. Jakie przeszkody mogą spotkać w swojej relacji melancholik i choleryk? Przygotuj krótką scenkę.
3. Jaki może być wpływ wychowania człowieka na jego losy? Podaj konkretne przykłady.
4. Jakie czynniki mają wpływ na kształtowanie charakteru człowieka? Podaj konkretne przykłady.

Załącznik nr 5.

Dekalog pozytywnego myślenia (kserokopia dla każdego ucznia).

1. Nie określaj siebie negatywnie (np. nie mów: ale ze mnie ofiara). Stajesz się takim, jakim się widzisz, i takim zaczynają Cię widzieć inni.
2. Bądź życzliwy dla siebie, tak jak chciałbyś, by inni byli dla Ciebie – i bądź taki dla innych.
3. Koncentruj się na pochwałach i zachętach, nie na krytyce ze strony ludzi...
4. ... jednak krytyczne uwagi przemyśl, nie bój się przyznać, gdy są słuszne i zadziałaj, by zmienić to, co stało się ich przyczyną.
5. Miej realistyczne oczekiwania w stosunku do siebie (i innych) biorąc pod uwagę swój (i ich) temperament, charakter, zdolności i możliwości.
6. Bądź pozytywnie nastawiony do innych ludzi i do sytuacji, w jakich się znajdujesz (sprawdź, jak długo możesz wytrzymać nie mówiąc nic złego o drugiej osobie, nie narzekać na złe warunki itp.).
7. Staraj się nawiązywać przyjaźnie z osobami, które cieszą się z życia, są radosne i zadowolone.
8. Pomagaj innym, zachęcaj ich, umacniaj, traktuj z szacunkiem.
9. Nie porównuj się z nikim. Jesteś inną osobą!
10. Odpręż się! Masz jeszcze czas. Możesz wiele zmienić i wiele dokonać. To dopiero początek.

[J. McDowell „Jego obraz, twój obraz”]

Opracowała: mgr inż. Barbara Grodzka